

PROBLEMA DE ASISTENȚĂ PSIHOPEDAGOGICĂ LA DISTANȚĂ A COPIILOR CU TULBURĂRI DIN SPECTRUL AUTIST ÎN CONDIȚIILE COVID-19

Maximciuc Victoria,
dr., conf. univ., UPS „Ion Creangă”

Corcevoi Nadejda,
învățător clasele primare,
Liceul Teoretic cu profil tehnologic pentru copii cu vederea slabă

Rezumat

În acest articol se abordează problema aplicării instruirii la distanță pentru copiii cu cerințele educaționale speciale, îndeosebi pentru copiii cu tulburări din spectrul autist. Pandemia a facilitat sporirea aplicării resurselor digitale în instruire, însă majoritatea platformelor digitale sunt folosite pentru copiii cu dezvoltarea tipică. Pentru realizarea instruirii la distanță trebuie să ținem cont de particularitățile dezvoltării a copiilor cu dizabilități, care sunt avantajele și dezavantajele instruirii la distanță.

Summary

In this article is described the problem of the application of distance learning for children with special educational needs, in particular for children with autistic spectrum disorders. The pandemic has facilitated an increase in the application of digital resources in education, but most digital platforms are used for children with typical development. In order to achieve distance learning, we need to take into account the particularities of the development of children with disabilities, the advantages and disadvantages of distance learning.

Situația actuală care a apărut odată cu pandemia COVID-19 ne-a obligat să căutăm noi oportunități de organizare a procesului educațional pentru copiii cu CES. Însă, organizarea procesului educațional la distanță pentru copiii cu tulburări din spectrul autist este o problemă destul de dificilă: În primul rând această categorie de copii se caracterizează prin comunicare verbală deficitară, interacțiune socială afectată și comportament stereotip [2] Iar din alt punct de vedere mijloacele educaționale la distanță nu sunt populare și folosite la această categorie de copii din cauza: lipsei de contact fizic cu elevul, sunt mari dificultăți în stabilirea unui echilibru dintre profesor elev, dificultăți în obținerea, monitorizarea și menținerea unor performanțe, această formă de educație nu este potrivită pentru toți copiii îndeosebi pentru cei cu dizabilitate severă (limbaj deficitar, comportamentul instabil-stereotip, lipsa abilităților de comunicare).

Cu toate acestea, situația epidemiologică a contribuit la creșterea posibilităților de utilizare a tehnologiilor la distanță pentru toate categoriile de copii, inclusiv pentru copiii cu tulburarea din spectrul autist (TSA). După cum știm, specificului copiilor cu TSA (această schimbare este foarte greu interpretată de către acești copii), învățământul la distanță este o adevărată provocare.

Cel mai important lucru este că implementarea procesului educațional la distanță a căzut pe umerii părinților, care, putem spune că sunt o parte foarte mică care au o idee despre cum se întâmplă acest lucru. Iar din alt punct de vedere, întregul sistem educațional din țară nu era pregătit să organizeze învățământul la distanță. Vreau să spun că educația incluzivă a fost introdusă în țara noastră de mult timp. Peste tot se scrie despre crearea tuturor condițiilor pentru adaptarea copiilor

cu dizabilități, dar în realitate, copiii cu dizabilități nu sunt vizați deloc în organizarea învățământului la distanță. Se creează și aplică diverse platforme pentru copii cu dezvoltare tipică, care nu sunt adaptate copiilor cu CES, nemaivorbind de copii cu TSA.

Cu toate acestea, în pofida complexității problemei, învățământul la distanță are o serie de perspective [3]:

- cel mai probabil mod de a compensa imposibilitatea permanentă sau temporară pentru copii cu TSA de a primi asistență psihologică și pedagogică în forma tradițională;
- posibilitatea de a crește volumul total de muncă sau de exerciții, dacă este imposibil să-l implementați în condițiile educaționale tradiționale;
- o modalitate de a reduce gravitatea problemei lipsei de personal calificat în educația și predarea la copii cu TSA;
- o modalitate posibilă de a reduce cheltuielile în educarea tradițională a copiilor cu TSA.

În practica internațională, nu există dovezi dintre interacțiunea unui specialist și a unui copil cu TSA prin aplicarea platformelor educaționale la distanță. Cel mai des, auzim despre interacțiunea specialiștilor cu un copil cu TSA mediat de părinți (mai des de mamă).

În literatura științifică de specialitate, publicată în ultimii 20 de ani, nu am găsit nici-o lucrare care să ateste întrebări cu privire la metodologia predării la distanță bazată pe interacțiunea dintre un specialist și un copil cu TSA.

Trebuie să ținem cont că implementarea învățământului la distanță pentru copiii cu TSA nu poate fi folosit ca „sistem de înlocuire”, ci doar ca o abordare care completează tehnologiile tradiționale de predare.

Trebuie remarcat faptul că metodele de predare la distanță, precum skype, zoom, google meet, telefon nu sunt acceptabile pentru această categorie de copii, deoarece cea mai mare parte a muncii pe aceste platforme se face pe plan verbal.

Prin urmare, grupul de autori C.A. Морозов, C.C. Морозова, Тарасова Н.В., Соловьёва И.И. [2] propun trei variante pentru dezvoltarea învățământului la distanță pentru copiii cu TSA.

Varianta I - este orientată în pregătirea copilului pentru situații învățământului la distanță, bazată pe dezvoltarea unui nou stereotip educațional. Cum remarcă autorii, prima opțiune este posibilă doar în condițiile orelor individuale. După cum arată practica, necesită mult efort și timp (de 2-3 ori mai mult decât o activitate obișnuită).

Varianta II a învățământului la distanță - este asemănătoare cu forma educațională tradițională de interacțiune cu un copil cu autism, dar cu ghidarea unui specialist. Această opțiune se bazează pe formele tradiționale de însoțire a copiilor cu TSA, dar cu diferența că moderatorul nu poate planifica și implementa independent munca cu copilul, el este asistat și hidat de un specialist

cu experiență. Această opțiune presupune participarea a trei persoane : un specialis, un moderator (părinte sau specialist) și un copil.

Varianta III - include lecțiile de grup. Lecțiile de grup organizate la distanță, în care studiază numai copiii cu TSA, sunt posibile doar pentru copii cu intelectul păstrat, interacțiunea pozitivă dintre copii cât și nivelul lor de prețire pentru procesul educațional la distanță.

În continuare, vom lua în considerare principalele forme de suport a învățământului la distanță.

1. *Consultarea primară.* În cadrul procesului educațional la distanță, acesta trebuie efectuată cu prudență, deoarece este dificil să se efectueze supravegherea și implementarea metodelor de observare a comportamentului copilului.
2. *Consultările repetate.* Implementarea lor în modulul educației la distanță este, de asemenea dificilă - în primul rând din cauza lipsei de specialiști. După cum arată practica, pregătirea pentru predarea - învățarea la distanță a unui copil cu TSA necesită mai mult timp (de aproximativ două până la trei ori mai mult față de interacțiunea directă), interacțiunea directă dintre specialist copil este împiedicată de imposibilitatea contactului fizic, limitări în utilizarea recompenselor, feedback nesigur sa chiar lipsa lui de la copil.
3. *Orele regulate la distanță.* Se recomandă ca ritmul și stabilitatea acestor ore să se mențină, prin implementarea diverselor sarcini, programe, cu participarea și implicarea directă al părinților ghidați și îndrumați de specialiști.

Este remarcat faptul că colegii din Russia [1,3] au dezvoltat o metodă de utilizare a tehnologiilor învățământului la distanță pentru copiii cu TSA pe platforma Google Class. Acest grup de autori a dezvoltat o pagină cu sarcini interactive pentru copiii cu TSA, luând în considerare particularitățile de dezvoltare, cât și sarcinile stabilite în programele individuale de muncă corecțional - recuperatorie cu acești copii. Sarcinile au fost formate în programul PowerPoint, care dispune de resurse tehnice pentru a asigura nu numai prezentarea lecției, ci și posibilitatea elevilor de a răspunde interactiv. Majoritatea sarcinilor sunt formulate sub formă de test, cu prompt visual [1,2]. Toate sarcinile au fost împărțite în patru subiecte principale: dezvoltarea vorbirii, dezvoltarea percepției și gândirii, citirea, matematica. Fiecare tip de lecție are două etape:evocarea și realizarea sensului. În prima etapă a lecției evocarea presupune un sprijin vizual maxim ce conține o variantă de răspuns corect. Astfel copilul la prima etapă ne oferă răspunsuri corecte la întrebări datorită prezentării suportului vizual.

De exemplu, pentru exercițiile de antrenare a citirii globale în prima etapă a lecției, copilul trebuie să se potrivească inscripția din (figura 1) iar la a doua etapă să potrivească imanea cu inscripția din (figura 2); În enunțarea repetată a sarcinii trebuie folosite aceleași cuvinte. Copilul

trece de la prima etapă evocare la a doua de realizare a sensului atunci când a realizat și a însușit corect sarcina.

Figura 1. Evocarea «Глобальное чтение» по Н.Ю.Гусевой и О.С. Пискаревой [1, с. 9]

Figura 2. Realizarea sensului. «Глобальное чтение» по Н.Ю.Гусевой и О.С. Пискаревой [1, с 9]

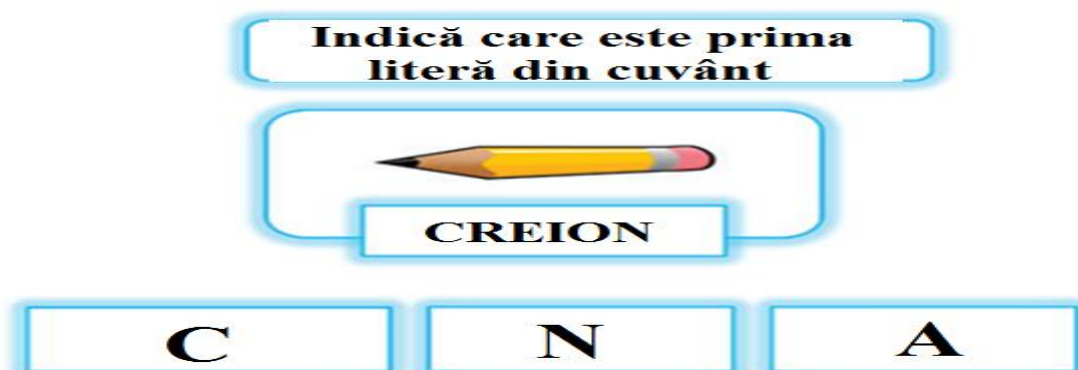

În afară de etapa evocare, la fiecare însărcinare pentru copii care nu au formate abilități de utilizare a mousului de la calculator a fost inventat un simulator pentru antrenarea în utilizarea mousului. Acest simulator îl învață și ajută pe copil să facă click corect pe o anumită zonă a ecranului.

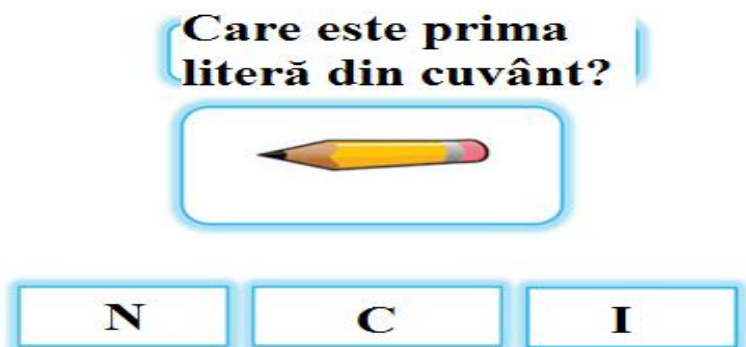
În exemplul următor, elevului i se cere să identifice prima literă dintr-un cuvânt. Adesea, unui copil îi este greu să îndeplinească această sarcină nu din cauză că nu cunoaște literele sau nedezvoltarea auzului fonematic ci din cauza dificultății de înțelegere a instrucțiunilor. Prin urmare, în prima etapă a lecției copilul identifică prima literă uitându-se la inscripție, adică realizează o corespondență vizuală (Fig. 3). După ce și-a dezvoltat abilitatea de a identifica corect o literă cu

ajutorul indicelui vizual, copilul continuă să stăpânească nivelul următor al sarcinii - identificarea primei litere dintr-un cuvânt doar în baza imaginii (Fig. 4).

Fiura 3. Evocarea Пропедевтический этап упражнения «Определи первую букву в слове» по Н.Ю.Гусевой и О.С. Пискаревой [1, с. 9]

Fiura 4. Realizarea sensului „Indică prima literă în cuvânt”,

După ce copilul a înțeles principiul general de selectare a răspunsului corect, trece la sarcinile recomandate de către profesorul său de a continua munca în conformitate cu programul individual de muncă recuperator - corecțională.

În următoarele ilustrații sunt prezente tipuri de exerciții pentru dezvoltarea gândirii (Al patrulea de prisos). Majoritatea copiilor cu TSA întâmpină dificultăți în perceperea sau mai bine zis analiza acestei sarcini. În acest sens, la prima etapă a lecției, acest exercițiu conține o serie de întrebări cu răspunsuri evidente (Fig. 5). După ce copilul a înțeles această etapă, trece la nivelul următor de realizare a sarcinii, ceea ce presupune utilizarea gândirii logice de către copil (Fig. 6).

Fig. 5. Evocarea «Al patrulea de prisos» no H.Ю.Гусевой и O.C. Пискаревой [1, c. 9]

Figura 6. Realizarea sensului «Al patrulea de prisos » no H.Ю.Гусевой и O.C. Пискаревой [1, c. 9]

Ca rezultat al studiului, cercetătorii au identificat modele comune în rândul tuturor copiilor [1, p.10]: utilizarea tehnologiilor la distanță a sporit capacitatea de înțelegere a sarcinii; implicarea mai activă a părinților; varietate de abilități (însușire și automatizare a materialului).

Concluzii: pandemia a acționat asupra revizuirii unor aspecte tradiționale de predare; ne-a centrat atenția asupra posibilității de a folosi platforme de predare la distanță, în deosebi predării - învățării la distanță pentru copiii cu CES, inclusiv cu TSA; trebuie remarcat și faptul că aceste platforme nu sunt încă bine dezvoltate pentru această categorie de copii; și de menționat că învățământul la distanță nu trebuie implementat numai în situația de pandemie, ci și ca o formă suplimentară de educație pentru această categorie de copii.

Bibliografie:

1. ГУСЕВА, НАДЕЖДА, ПИСКАРЕВА, ОЛЕСЯ. Применение дистанционных технологий в обучении детей с расстройствами аутистического спектра. În: *Аутизм и нарушение развития*, 2020, № 2, с. 6-13. ISSN 1994-1617.
2. МОРОЗОВ, СЕРГЕЙ, МОРОЗОВА, СВЕТЛАНА, ТАРАСОВА, НАТАЛЬЯ, СОЛОВЬЁВА, ИРИНА Условия и характеристики дистанционного сопровождения детей с расстройствами аутистического спектра в особых ситуациях.. În: *Мониторинг экономической ситуации в*

Россиитенденции и вызовы социально-экономического развития, 2020. № 1, с. 101-111. URL: http://www.iep.ru/files/text/crisis_monitoring/2020_11-113_May.pdf

3. ЯРЕМЧУК, М.В.Использование средового подхода в работе с детьми с РАС. *Îп: Аутизм и нарушения развития*, 2019, № 4, с. 12-20. ISSN 1994-1617.

ИНФОРМАЦИОННО-КОМУНИКАТИВНЫЕ ТЕХНОЛОГИИ В ИНКЛЮЗИВНОЙ ОБРАЗОВАТЕЛЬНОЙ СРЕДЕ

Качуровская Оксана,

кандидат педагогических наук,

доцент кафедры логопедии и логопсихологии,

НПУ имени М.П. Драгоманова

Резюме

В статье рассматривается проблема использования информационно – коммуникативных технологий в области коррекционной педагогики и специальной психологии. Осуществлен анализ педагогического программного обеспечения с точки зрения психолога - педагогических особенностей его использования в инклюзивном образовании. Проанализированы положительные и отрицательные особенности в содержании педагогического программного обеспечения. Определены основные приоритетные направления использования информационно - коммуникативных технологий для обучения детей с особыми образовательными потребностями.

Ключевые слова: *информационно - коммуникативные технологии, технические средства обучения, дистанционное обучение, педагогическое программное обеспечение, коррекционное образование, виртуальное пространство, компьютерные технологии в специальном образовании.*

Summary

The article deals with the problem of using information and communication technologies in the field of correctional pedagogy and special psychology. The analysis of pedagogical software from the point of view of psychological and pedagogical features of its use in inclusive education is carried out. The positive and negative features in the content of pedagogical software are analyzed. The main priority areas for the use of information and communication technologies for teaching children with special educational needs have been identified.

Key words: *information and communication technologies, technical teaching aids, distance learning, pedagogical software, correctional education, virtual space, computer technologies in special education.*

Ключевыми факторами на пути к воплощению инклюзивной модели обучения является соответствующая профессиональная подготовка специалистов для работы с детьми с особыми потребностями, наличие соответствующего специального, методически обоснованного программного обеспечения, которое бы способствовало поддержке детей с особенностями психофизического развития в общеобразовательном пространстве.

С целью обеспечения комплексной реабилитации, создание предпосылок для социализации детей дошкольного и школьного возраста в условиях инклюзии, разрабатываются компьютерные программы коррекционно-развивающего направления и внедряются в учебно-воспитательную среду.

Влияние информационно-коммуникационных технологий на развитие ребенка определяется содержанием конкретной компьютерной программы, однако можно выделить некоторые общие черты, а именно: